

Іванійчук Т. Ю., НУ «ОЮА»

ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ КОРИСТУВАЧА БІБЛІОТЕЧНИХ ПОСЛУГ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ТА ВЗАЄМОВПЛИВИ

На сучасному етапі наукові бібліотеки активно нарощують інформаційні бази даних, електронні ресурси, сприяють забезпеченню віддаленого доступу до освітніх ресурсів. Ефективне функціонування інформаційно-освітнього та інформаційно-аналітичного середовища ВНЗ і бібліотек, неможливе без високого рівня інформаційної культури всіх суб'єктів цього середовища. При цьому роль вузівської бібліотеки у формуванні інформаційної культури важко переоцінити з огляду на те, що саме в процесі отримання бібліотечних послуг користувачі бібліотеки напрацьовують необхідні знання та вміння.

Інформаційно-освітнє та інформаційно-аналітичне середовище ВНЗ визначається рівнем розвитку його інформаційних ресурсів, у тому числі і бібліотечних, а також ефективністю взаємодії між складовими цього середовища, в якому вузівська бібліотека займає одне з провідних місць.

На сучасному етапі наукові бібліотеки ВНЗ, у тому числі і Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія», крім традиційних функцій, активно створюють і нарощують електронні інформаційні бази даних, забезпечують віддалений доступ до освітніх ресурсів, розвивають електронні сервіси тощо. Це сприяє активному залученню бібліотеки до «змішаної» форми навчання, яка характеризується використанням сервісів Інтернет і електронних освітніх технологій як підтримки традиційної освіти.

Як слушно зазначають О. М. Кобелев і В. В. Побіженко, «перспективи розвитку інформаційно-аналітичних систем у бібліотечно-інформаційній сфері полягають в активізації використання аналітичних технологій у бібліотеках, реструктуруванні бібліотек та створенні в них спеціалізованих інформаційно-аналітичних підрозділів як одного із засобів оптимізації діяльності та їх адаптування

до нової соціально-комунікативної реальності» [1, с. 238]. Саме шляхом розвитку цього напрямку у своїй діяльності просувається і НБ НУ ОЮА. Створений ще у 2010 році науково-інформаційний центр НБ НУ ОЮА (НІЦ НБ НУ ОЮА), який реалізує нові, модерні функції бібліотеки, наразі перебуває на стадії реструктурування та виділення у його складі інформаційно-аналітичного сектору.

Дослідженню інтеграції інформаційного середовища бібліотек ВНЗ з інформаційно-аналітичними та інформаційно-освітніми системами ВНЗ були присвячені роботи І. О. Беззуб, В. Билоус, О. Бруй, А. Вітушко, А. Ворошилова, О. З. Клименко, О. М. Кобелева, В. В. Побіженко, С. Костогриза, Т. Костирко, А. Красильникової, Я. Ф. Панченко, І. В. Рябець, С. В. Тітова, О. В. Тітової, Т. О. Ярошенко та ін.

Ефективне функціонування інформаційно-освітнього та інформаційно-аналітичного середовища ВНЗ, і бібліотек, зокрема, неможливе без високого рівня інформаційної культури всіх суб'єктів цього середовища. При цьому роль вузівської бібліотеки у формуванні інформаційної культури важко переоцінити з огляду на те, що саме в процесі отримання бібліотечних послуг користувачі бібліотеки напружують ті знання та вміння, які забезпечують підвищення їх інформаційної культури та сприяють максимальному залученню до здобутків, можливостей сучасного наукового світу та його інструментарію, інтеграції до дослідницької екосистеми. Своєю чергою інформаційна культура співробітників бібліотеки також перебуває повсякчас у процесі розвитку. З урахуванням розвитку ІКТ, інформаційних ресурсів та доступу до них на сучасному етапі відбувається трансформація бібліотечних послуг і набуває актуальності питання розширення та вдосконалення професійних компетенцій бібліотечних працівників.

Питання підвищення інформаційної культури користувачів бібліотечних послуг висвітлювались у дослідженнях Бредлея Ф. (Bradley, F.), Вебера С. (Webber, S.), Гендиної Н. І., Джонстона Б. (Johnston B.), Пикока Дж. (Peacock J.) та ін., вітчизняних дослідників: Баловсяк Н. В., Жалдака М. І., Морзе Н. В., Сороко Н. В. Проблематика розширення компетенцій бібліотечних працівників знайшла своє відображення у роботах О. В. Дудник І. М. Палаташ, Н. П. Поляк, І. М. Хмари та ін.

Мета дослідження аналіз ролі НБ НУ ОЮА у процесі формування та розвитку інформаційної культури користувачів її послуг,

в умовах впровадження інновацій в організаційній, освітній та науковій сферах Національного університету «Одеська юридична академія» та розширення професійних компетенцій бібліотечних працівників з урахуванням таких інноваційних складових.

Мета роботи тісно пов'язана з переосмисленням місії та візії НБ НУ «ОЮА» на сучасному етапі.

Місія НБ НУ ОЮА, як вузівської бібліотеки одного з кращих ВНЗ України полягає у тому, щоб в якості модуля інформаційно-аналітичної та інформаційно-освітньої системи вишу акумулювати інформаційні ресурси, надавати розширений перелік інформаційних послуг, сприяти розвитку вузівської науки і освіти, а також соціокультурної складової діяльності НУ ОЮА.

НБ НУ ОЮА, звичайно ж, не компанія Google, місія якої «Організувати всю інформацію, що міститься в світі, зробити її загальнодоступною і корисною», але свою вагому інформаційну та аналітичну нішу вже створили. Кількість користувачів бібліотечної інформаційної системи НБ НУ ОЮА з кожним роком збільшується, враховуючи розширення способів доступу до інформації та видів інформаційних ресурсів.

Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА) в своєму Маніфесті про Інтернет, прийнятому Сесією Ради ІФЛА у серпні 2014 р. проголошує, що бібліотеки та інформаційні служби мають забезпечувати відкритий доступ до Інтернету, своїх ресурсів і сервісів. Їх роль полягає у тому, щоб діяти як точки доступу, які пропонують умови, рекомендації, підтримку та механізми для подолання бар'єрів, що існують через різницю у навичках та можливостях користування ресурсами та технологіями [2].

При цьому в епоху Інтернету принцип мережевого нейтралітету є необхідною умовою універсального та рівного доступу до інформації [3], адже відсутність відкритого Інтернету загрожує розвитком інформаційних монополій, які зруйнують різноманіття інформації і думок, а право на свободу вираження не залежить від технологічних можливостей або здібностей і гарантується нормами міжнародного права і національного законодавства.

З метою оптимальної організації діяльності, інтеграції наукової інформації, даних досліджень важливим стало визначення місця НБ НУ ОЮА в інформаційно-аналітичному просторі Університету, враховуючи те, що на сьогодні в НУ ОЮА проходить поетапне впровадження АСК ВНЗ та функціонує Центр

організації освітньої підготовки та інформаційно-аналітичної роботи (ЦООПАР), активно працюють з інформаційними джерелами НДЧ, Відділ міжнародних зв'язків НУ ОЮА та інші структурні підрозділи. На сьогодні НБ НУ ОЮА позиціонує себе як один з авторитетних інформаційно-аналітичних центрів НУ ОЮА, що допомагає своїм користувачам максимально задовольняти свої інформаційні запити та набувати знань з інформаційної культури та інформаційної грамотності, сприяє популяризації НУ ОЮА в інформаційному просторі.

Одним з пріоритетних напрямків діяльності НБ НУ ОЮА є розвиток інформаційної культури та інформаційної грамотності користувачів бібліотечних послуг.

Поняття інформаційної культури сформувалось у межах інформаційного суспільства, коли інформація стала головним стратегічним ресурсом і були створені нові технології для її збереження та обробки [4, с. 183]. Деякі науковці вирізняють при дослідженні інформаційної культури два основних аспекти: соціологічний та технологічний. У першому випадку інформаційна культура розглядається як соціокультурний феномен, у другому – як феномен техніко-технологічний [5, с. 168].

Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери суспільного життя та в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування було свого часу визначено одним з пріоритетних напрямів державної політики в Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [6]. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р визначає мету, базові принципи, стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні, завдання, спрямовані на їх досягнення, а також основні напрями, етапи і механізм реалізації цієї Стратегії з урахуванням сучасних тенденцій та особливостей розвитку України в перспективі до 2020 року [7].

Важливим компонентом інформаційної культури виступає інформаційна грамотність. Загалом, «грамотність» це поняття динамічне і тому дослідження проблематики, пов'язаної з розвитком і трансформацією грамотності не втрачає своєї актуальності з урахуванням розширення видів інформаційних і медіа-ресурсів,

методів і форм роботи з ними. При цьому розвиток інформаційних технологій, збільшення обсягів і ускладнення шляхів передачі інформації обумовлює вплив рівня медіа- та інформаційної грамотності людей на реалізацію їх прав на якісну освіту та гідне життя, успіхи в справі побудови суспільства знання, забезпечення інформаційної безпеки, вирішення інших ключових завдань, які визначені пріоритетними практично в усіх державах світу.

Поняття «інформаційна грамотність» ввів Пол Дж. Зурковскі в 1974 році. Він писав: «Людей, які підготовлені до застосування інформаційних ресурсів у їх роботі можна назвати інформаційно грамотними. Вони освоїли методи та навички для використання широкого спектру інформаційних інструментів, а також первинних джерел при формуванні інформаційних рішень їх проблем.

Іншу частину населення, яка є грамотною лише в тому сенсі, що вмє читати й писати, але не знає міри цінності інформації, не має можливості формувати інформацію до своїх потреб, слід вважати інформаційно неграмотними» [8, 9].

У 90-х роках ХХ століття в США і країнах Західної Європи з'явилась низка концепцій інформаційної грамотності. Було витрачено багато сил на пошук тлумачення цього терміну. З усіх визначень інформаційної грамотності, що зустрічаються в літературі, найбільш цитованим є те, що запропонувала в 1989 р. Американська бібліотечна асоціація (ALA): «Інформаційно грамотною є людина, яка в змозі розуміти, коли їй потрібна інформація, вмєти знаходити, оцінювати та ефективно використовувати цю інформацію».

Деякі автори намагаються встановити зв'язок між різними навичками, що відносяться до інформаційної грамотності. Зокрема Д. Боуден аналізує взаємозв'язок між інформаційною грамотністю та такими формами грамотності, як бібліотечна грамотність, медіаграмотність, комп'ютерна грамотність [10].

Слід звернути увагу на те, що практика викладання навичок інформаційної грамотності найчастіше впроваджувалась у закладах вищої освіти. При цьому «Стандарти компетенцій інформаційної грамотності для вищої освіти» [11] (ACRL 2000), що були розроблені Асоціацією бібліотек коледжів та наукових бібліотек (ACRL) та описують характеристики, якими повинен володіти учень, щоб стати ефективним користувачем інформації, – один з найбільш часто використовуваних і цитованих в бібліотечному світі документів.

Під егідою ЮНЕСКО в 2006 році було підготовлено стандарт «Керівництво з інформаційної грамотності для освіти протягом усього життя», який розробляли національні асоціації IFLA [12].

На сьогодні ЮНЕСКО пропонує користуватись новим інтегрованим поняттям МІГ – медіа-та інформаційна грамотність, що описує компетентності, необхідні для виживання та успішного розв'язання життєвих завдань індивідом, спільнотами, суспільствами і людством у цілому в інформаційну епоху [13]. Цей вид грамотності також допомагає людям самим успішно створювати і виробляти інформацію та медіа-повідомлення. Медіа- та інформаційна грамотність є однією з передумов для побудови інклюзивних, відкритих, партисипативних і плюралістичних суспільств знання [14, с. 14].

Концепт МІГ передбачає визнання провідної ролі інформації й медіа в повсякденному житті. МІГ розглядає всі види засобів масової інформації, а також інших постачальників інформації, таких як бібліотеки, архів, музеї та інтернет, незалежно від використовуваних технологій. МІГ спрямована на розширення прав і свободи самовираження людей, забезпечення рівноправного доступу до інформації та знань і сприяння формуванню вільної, незалежної й плюралістичної медіа-інформаційної системи

З урахуванням євроінтеграційної складової політики України, слід зазначити, що електронні інфраструктури відіграють фундаментальну роль в житті європейських дослідників та інноваторів. Ясна річ, що інформаційна та медіа-грамотність повинні полегшити виконання науково-дослідних та інноваційних робіт і підвищити їх ефективність, особливо з урахуванням впровадження в 2014-2020 рр. програми «Горизонт-2020» (Horizon 2020/H2020), призначеної об'єднати фінансування досліджень та інновацій в ЄС. У 2015 році Україна стала асоційованим членом Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020». Наразі українські наукові організації та окремі дослідники беруть участь у програмі, користуючись тими ж привілеями, що і країни-члени ЄС, що дозволяє значно підвищити залучення українських науково-дослідних організацій і установ до сфери європейських наукових досліджень, створити основу для структурних реформ в науково-інноваційній сфері України [15].

Слід звернути увагу на підвищення рівня значущості даних інноваційних досліджень, як джерела інформації, розширення запровадження політики Open Science в європейському серед-

овищі. Зокрема, 19 квітня 2016 року Європейська комісія ухвалила програму «Європейські Хмарні ініціативи – побудова конкурентоспроможних даних і економіки знань в Європі» («European Cloud Initiative – Building a competitive data and knowledge economy in Europe») [16], яка впроваджує стратегію зміцнення позиції Європи в сфері інновацій, керування даними допомагає у створенні цифрового ринку в Європі [17]. Це є важливим кроком у напрямку зміцнення конкурентоспроможності ЄС у галузі цифрових технологій та інновацій.

European Open Science Cloud (EOSC) запропонує 1,7 мільйонам європейських дослідників і 70 мільйонам фахівців у галузі науки і техніки надійне, відкрите середовище, що дозволяє переміщувати, обмінюватися і повторно легко використовувати дані між національними та регіональними ринками позбавляючись кордонів, а також між установами і науковими спільнотами.

Вчені визначили чотири основні причини, за якими European Open Science Cloud (EOSC) є потрібним [18]: відсутність широко поширеного усвідомлення цінності даних і стимулів для спільного доступу до даних у наукових колах і в промисловості; відсутність загальних специфікацій даних і протоколів для забезпечення їх інтероперабельності; потреба в розширенні високошвидкісного зв'язку, для зберігання даних, а також для високопродуктивних обчислень в Європі; існування значної фрагментації і відсутності зв'язку як між науковими інфраструктурами даних наукових співтовариств, так і країн.

Європейська Комісія визначила п'ять пріоритетних областей, в яких поліпшення стандартизації ІКТ є найбільш актуальною для створення цифрового єдиного ринку: 5G, Інтернет речей, хмарні обчислення, кібербезпека та технології передачі даних.

Таким чином, з урахування світових і європейських тенденцій запровадження політики Open Science, формування, розвиток та постійне вдосконалення інформаційної культури та грамотності українських дослідників стає пріоритетним напрямком діяльності як освітніх закладів, так і бібліотек зокрема.

Сьогодні значна увага приділяється проблемі формування нової генерації молодого покоління, яке досконало володіє сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями [19], налаштоване на постійне навчання та орієнтоване на правомірне одержання, використання, поширення, зберігання й захист

інформації. Це своєю чергою повинно збільшити на українському ринку праці кількість висококваліфікованих спеціалістів, зокрема і юристів. Разом з тим, комп'ютерна грамотність тільки в поєднанні з інформаційною грамотністю та іншими формами грамотності дає можливість сформувати високу інформаційну культуру молодих науковців та фахівців у різних сферах діяльності.

Разом з тим, слід звернути увагу на поширену думку, щознання ІКТ є гарантом здатності ефективно управляти інформацією. Однак, помилковість даного судження полягає у тому, що інформаційні компетенції відносяться не тільки до навичок і знань, а й до установок, які не можуть формуватися лише за рахунок того, що людина знає, як використовувати технології. Насправді є такі важливі для управління інформацією навички, які виходять за межі комп'ютерної грамотності. Це навички мислення, необхідні для аналізу, оцінки, виведення і узагальнення розглянутої інформації. При цьому, розвиток інформаційних компетенцій підкреслює значимість використання переважно академічних або наукових матеріалів.

Слід погодитись, з О. М. Кобелевим та В. В. Побіженко, що для сучасної бібліотеки ВНЗ характерними є проблеми, пов'язані з об'єктивними протиріччями між усталеними формами діяльності з організації збору, збереження, оброблення, передання документованої інформації, забезпечення доступу до інформаційних ресурсів, зокрема електронних, і необхідністю впровадження та застосування новітніх мережових технологій, їх аналітичного оброблення, необхідністю налагодження зв'язків контенту глобальних інформаційних ресурсів у будь-якому форматі та ретроспективі; між вимогами здійснення екстракції знань із величезних обсягів накопиченої інформації та наявним рівнем організації інформаційно-аналітичної діяльності в бібліотеках тощо [1]. Однак, прогресивні зрушення у діяльності вузівських бібліотек України останніх років дають можливість стверджувати, що розпочато процес значних зрушень та революційних змін.

НБ НУ ОЮА зі свого боку також постійно опікується питанням поширення знань у сфері медіаінформаційної грамотності та інформаційної культури своїх користувачів. Протягом 2016 року були проведені семінари та практичні тренінги («Сучасний вчений: самопрезентація та науковий пошук», «Весняна школа науковця», «Літня школа молодого вченого»), надано велику кіль-

кість консультативних порад за зверненнями користувачів щодо пошуку інформації, розміщення робіт в репозитарії НУ ОЮА, реєстрації в наукометричних базах даних та ін.

Варто звернути увагу на те, що досить велика кількість студентської молоді старших курсів Університету та молодих науковців цікавляться новими напрямками діяльності у сфері наукометрії, бібліометрії, альтметрики, що на наш погляд пов'язано з практичною спрямованістю новий підходів до організації наукових досліджень та новими вимогами з боку МОН України до наукової та освітньої діяльності у ВНЗ. Сучасні виклики у сфері академічної доброчесності та боротьби з плагіатом у наукових роботах сприяли підвищенню відповідальності студентів, аспірантів та викладачів за свій науковий доробок, критичному та вимогливому ставленню до наукових джерел інформації. Це своєю чергою забезпечить збільшення якісних, сучасних та актуальних результатів досліджень в правовій площині, що напрацьовуються в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Можна зробити висновок про реалізацію колективного проекту щодо поширення медіаінформаційної грамотності в НУ ОЮА. Якщо викладачі курсів з медіаінформаційної грамотності з професорсько-викладацького складу частіш за все виступають як менеджери, консультанти, популяризатори певних інформаційних ресурсів, то функціонал бібліотечних працівників дещо ширший. Вони крім всіх вищеозначених функцій вступають ще й як упорядники баз даних, їх «творці», а також куратори контенту наукової інформації в цих базах, аналітики наукометричних показників діяльності науковців, фахівцями з пошуку та обробки інформації. Крім того, бібліотекарі забезпечують відповідність упорядкування інформації до існуючих вимог у тій чи іншій базі даних та розширення можливості доступу до інформації.

Варто враховувати, що на сьогодні бібліотеки, в тому числі і НБ НУ «ОЮА» прагнуть зайняти більш активну позицію та виступають активними партнерами на всіх стадіях життєвого циклу наукового дослідження (research lifecycle): від інформування та надання доступу до колекцій документів до публікації і далі аналізу і оцінки результатів досліджень [20]. В якості пріоритетних напрямків діяльності наукових бібліотек називаються: створення і супровід репозиторіїв відкритого доступу; управління науковими даними (research data management, RDM); супровід наукових даних (data

curation); підтримка електронних публікацій (e-publishingservices), а також інформетрія (бібліометрія, наукометрія, вебометрія, альтметрія) [21].

Це своєю чергою викликає трансформацію вимог до компетенцій самих бібліотекарів та зміни у структурі підрозділів бібліотек ВНЗ.

О. Сербін та Т. Ярошенко зазначають, що за результатами роботи засідання Експертної ради з питань формування змісту та методів навчання майбутніх бібліотекарів, впровадження європейських освітніх стандартів та приведення змісту освіти майбутніх бібліотекарів до сучасних вимог, створеної у 2014 році, було визначено нагальність активного впровадження в освітній процес майбутніх бібліотекарів дисциплін, які б давали знання та вміння з формування, використання та управління електронними ресурсами (зокрема, робота з метаданими), сучасними підходами до організації інформаційних ресурсів, зі збереження цифрової інформації, створення електронних бібліотек, в тому числі через хмарні технології, дистантного обслуговування користувачів, сучасних комунікацій, архітектури інформації, наукометрії та бібліометрії, побудови сайтів та комунікації в соцмережах, технологій Веб 2.0 тощо [22].

Про необхідні зміни говорилось і у виступах учасників форуму бібліотекарів Півдня України «Бібліотека XXI ст.: освітній та практичний вектори», який відбувся 5 березня 2015 р. в Одеській національній науковій бібліотеці, в якому приймали участь і співробітники НБ НУ ОЮА [23]. Як представники бібліотеки галузевого (юридичного) ВНЗ, бібліотекарі НБ НУ ОЮА вказували на позитивний досвід отримання юридичної освіти бібліотекарями Університету та залучення до бібліотечної діяльності випускників НУ ОЮА, а також наголошували на необхідності розширення компетенцій сучасного бібліотекаря з урахуванням збільшення обсягів та видів роботи з електронними ресурсами, популяризації політики відкритого доступу.

Асоціація наукових бібліотек (ARL), Канадська асоціація наукових бібліотек (CARL), Асоціація європейських наукових бібліотек (LIBER) та COAR запустили роботу спільної робочої групи з компетенцій бібліотекарів на підтримку Е-досліджень і наукових комунікацій [24]. Велику зацікавленість бібліотечної спільноти викликали оприлюднені у червні 2016 року вимоги до

компетентностей бібліотекарів в управлінні даними досліджень [25] (Librarians' Competencies Profile for Research Data Management) та вимоги до компетентностей бібліотекарів з наукової комунікації та відкритого доступу [26] (Librarians' Competencies Profile for Scholarly Communication and Open Access розроблені цією робочою групою.

Можна з впевненістю констатувати, що в НБ НУ ОЮА здійснюється постійна робота із забезпечення розширення компетенції бібліотечних працівників шляхом участі у дистанційних курсах підвищення кваліфікації, тренінгах та конференціях. Співробітники всіх відділів НБ НУ ОЮА долучаються до нових форм роботи, зокрема, з електронними ресурсами, з електронними базами даних, забезпечують електронну видачу документів і поступово також розширюють свою професійну компетенцію.

Таким чином, інформаційне середовище НБ НУ ОЮА як складова інформаційно-освітньої та інформаційно-аналітичної систем Університету знаходиться в динамічному розвитку. При цьому діяльність бібліотеки з огляду на сучасні виклики орієнтована на підвищення інформаційної культури її користувачів та забезпечення авторів наукових робіт необхідною інформацією. Забезпечується супровід відповідного впорядкування наукового доробку науковців та доступ до наукових інформаційних ресурсів, зокрема, електронних баз даних, що є вкрай необхідним в епоху відкритого доступу та формування суспільства знань. Сучасний функціонал бібліотечних працівників НБ НУ ОЮА зорієнтований на розширення професійних компетенцій шляхом постійного навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації. Особливу увагу сьогодні звернено на удосконалення навичок роботи з електронними інформаційними ресурсами та базами даних, поглиблення знань з інформетричної діяльності. Разом з тим, ці процеси відбуваються виважено і на професійному рівні, базуються на вже напрацьованому потужному потенціалі класичних форм та методів бібліотечної роботи, досвіді бібліотечних фахівців.

Бібліографічний список:

1. Кобелев О. М. Інформаційно-аналітична система як інструмент оптимізації діяльності бібліотек ВНЗ / О. М. Кобелев, В. В. Побіженко // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. культури; [редкол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.] ; за заг. ред. В. М. Шейка. – Харків, 2014. – Вип. 42. – С. 231-240.

2. Маніфест ІФЛА про Інтернет 2014 Прийнятий Сесією Ради ІФЛА у серпні 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/node/1833>
3. IFLA Statement on Net Neutrality and Zero-Rating (2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifla.org/publications/node/10700>
4. Остряньська Н. В. Особливості формування інформаційної культури у студентів вищих навчальних закладів / Н.В. Остряньська, В.О. Васюренко // Сучасні аспекти виховання студентської молоді. Міжнар. наук.-практ. конф. : тези доповідей. – Харків : ХНУМГ, 2013. С. 183-185. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/30767/1/105.pdf>
5. Негодаев И.А. Информатизация культуры / И.А. Негодаев ; Дон. гос. техн. ун-т. – Ростов н/Д. : Книга, 2003. – 319 с.С. 168.
6. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 № 537-V // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. № 12. Ст.102.
7. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні : Кабінет Міністрів України; Розпорядження, Стратегія від 15.05.2013 № 386-р // Офіційний вісник України офіційне видання. – 2013. № 44. – Ст. 1581.
8. Лай Х. Информационные навыки : концептуальное сближение информационных и коммуникационных наук / Хесус Лай // Медиа- и информационная грамотность в обществах знания. – Москва : МЦБС, 2013. – С. 71-86
9. Paul G. Zurkowski [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://infolit.org/paul-g-zurkowski/>
10. Bawden D. (2002). Revisión de los conceptos de alfabetización informacional y alfabetización digital / D. Bawden // Anales de Documentación, 5; 361–408. – Режим доступу: www.um.es/fccd/anales/ad05/ad0521.pdf.
11. Information Literacy Competency Standards for Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>
12. Lau J. Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning [Електронний ресурс]/ Jesús Lau. – Режим доступу: <http://www.ifla.org/publications/guidelines-on-information-literacy-for-lifelong-learning>
13. Найдьонова Л. Інформаційна грамотність неможлива без медіакультури [Електронний ресурс] / Любов Найдьонова. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/informatsiyna_gramotnist_nemozhliva_bez_mediakulturi/
14. Карклинс Я. Приветствие заместителя Генерального директора ЮНЕСКО по коммуникации и информации Яниса Карклинса

- [Електронний ресурс] / Янис Карклинс // Медиа- и информационная грамотность в обществах знания. – Режим доступу: http://www.ifapcom.ru/files/News/Images/2013/mil_int_rus.pdf
15. Реалізації програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» за перші два роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/mizhnarodni-zvyazki/uchast-u-programah-es-erazmus-ta-gorizont-2020/gorizont-2020.html>
 16. Communication from the Commission to the European Parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions European Cloud Initiative – Building a competitive data and knowledge economy in Europe COM/2016/0178 final [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0178>
 17. E-infrastructures: making Europe the best place for research and innovation <https://ec.europa.eu/futurium/en/content/e-infrastructures-making-europe-best-place-research-and-innovation>
 18. Digital Single Market – digitising european industry questions & answers [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-1409_en.htm
 19. Юрченко О. А. Реалізація програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» в Україні / О. А. Юрченко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2014. № 3. С. 66-71. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2014_3_13
 20. Галявиева М. С. Библиометрия в библиотеке в оценках библиотечкарей (по материалам зарубежных исследований) [Електронний ресурс] / М. С. Галявиева // Вестник КазГУКИ. 2015. №1. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/bibliometriya-v-biblioteke-v-otsenkah-bibliotekarey-po-materialam-zarubezhnyh-issledovaniy>
 21. Галявиева М.С. О новой роли научных библиотек в современной информационной среденаучной коммуникации / М. С. Галявиева // Вестник КазГУКИ. – 2014.– № 1. – С. 104-108.
 22. Сербін О. Аспекти реформування та вдосконалення сучасної бібліотечної освіти [Електронний ресурс] / О. Сербін, Т. Ярошенко // Вісник Книжкової палати. 2015. № 2. С. 12-14. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2015_2_5
 23. Форум бібліотекарів Півдня України [Електронний ресурс] // Одеська національна наукова бібліотека : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : http://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=1130
 24. Librarians' Competencies for E-Research and Scholarly Communication [Електронний ресурс] // COAR : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <https://www.coar-repositories.org/activities/support-and-training/task-force-competencies/>

25. Schmidt B. Профіль компетентностей бібліотекарів в управлінні даними досліджень = Librarians' Competencies Profile for Research Data Management / B. Schmidt, K. Shearer ; [transl. Ye. Portseva, T. Kolesnykova] // Joint Task Force on Librarians' Competencies in Support of E-Research and Scholarly Communication. — 2016. — June. — P. 1—7. — Access Mode: https://www.coar-repositories.org/files/Competencies-for-RDM_June-2016.pdf.
26. Schmidt B. Librarians' Competencies Profile for Scholarly Communication and Open Access / P. Calarco, B. Schmidt, K. Shearer, D. Tate ; [transl. T. Zhestkova, O. Bruy, Access Mode:http://ela.kpi.ua:8080/bitstream/123456789/17103/1/Zhestkova_Bruy_Librarian_Compent.pdf

На современном этапе научные библиотеки активно наращивают информационные базы данных, электронные ресурсы, содействуют обеспечению удаленного доступа к образовательным ресурсам. Эффективное функционирование информационно-аналитического пространства ВУЗов и библиотек, невозможно без высокого уровня информационной культуры всех субъектов этого пространства. При этом роль вузовской библиотеки в формировании информационной культуры сложно переоценить ввиду того, что именно в процессе получения библиотечных услуг пользователи библиотеки нарабатывают необходимые знания и умения.

At present stage scientific libraries are actively expanding information databases, electronic resources; facilitate the provision of remote access to educational resources. The effective functioning of the information and analytical space of universities and libraries is impossible without a high level of information culture of the subjects of this space. The role in the formation of information culture of the university library is difficult to overestimate due to the fact that it is in the process of obtaining library services library users brings ever necessary knowledge and skills.

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2016